

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПОДАТКОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ

Досліджено суспільно-економічні інститути податкового регулювання економіки. Окреслено повноваження органів державної влади та місцевого самоврядування у сфері фінансового регулювання економіки податковими методами та інструментами. Визначено сутнісні характеристики фінансового регулювання економіки податковими методами та інструментами. Запропоновано розглядати державне податкове регулювання як науку, як процес, а також з економічної та організаційної точки зору.

Ключові слова: фінансове регулювання економіки, податкова політика, податкове регулювання, інститути податкового регулювання, процес податкового регулювання, податкове регулювання як наука.

Свищук А. Теоретические основы налогового регулирования экономики. Исследованы общественно-экономические институты налогового регулирования экономики. Обозначены полномочия органов государственной власти и местного самоуправления в сфере финансового регулирования экономики налоговыми методами и инструментами. Определены существенные характеристики финансового регулирования экономики налоговыми методами и инструментами. Предложено рассматривать государственное налоговое регулирование как науку, как процесс, а также с экономической и организационной точки зрения.

Ключевые слова: финансовое регулирование экономики, налоговая политика, налоговое регулирование, институты налогового регулирования, процесс налогового регулирования, налоговое регулирование как наука.

Постановка проблеми. Стратегічними завданнями розвитку соціально-економічної системи нашої держави є перехід національної економіки на інноваційний вектор розвитку; унеможливлення глибокої диференціації населення за рівнями доходів та подолання бідності; активізація процесів з утворення середнього класу у суспільстві; інтеграція національної економіки до світового господарства тощо. Досягти поставлених завдань можливо за допомогою застосування ефективних інструментів державного регулювання економіки, завдяки реалізації державою економічної політики, одним з основних функціональних елементів якої є податкова політика.

Недоліками існуючих наукових підходів до розуміння економічної сутності податкового регулювання економіки є те, що більшість науковців розглядають податкову політику та податкове регулювання відокремлено від заходів загальноекономічного впливу на соціально-економічні процеси в країні. Крім того, наукові підходи вітчизняних та зарубіжних учених недостатньо враховують особливості реалізації податкової політики в умовах подолання наслідків світової фінансово-економічної кризи, що певною мірою знижує ефективність податкового регулювання. Чітке визначення теоретичних засад оподаткування у системі фінансового регулювання економіки з урахуванням особливостей сучасних умов господарювання дозволить більш ґрунтовно здійснювати відбір та підвищити ефективність застосування державних регуляторних заходів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми державного регулювання соціально-економічних процесів у країні за допомогою податкових методів та інструментів досліджувалися в наукових працях таких вітчизняних та зарубіжних авторів: С. Арбузова, І. Бушуєвої, О. Вапнярської [1], О. Григорської [2], І. Д'яконової [3], Г. Колодко [4], А. Крисоватого, Т. Кошук [5], В. Мельника, Г. Мельничук [6], Т. Поливаной [7], А. Соколовської [8], Д. Стеценка [9], В. Сусіденка, М. Тарасюка [10], А. Нікітішина [11], Н. Чернишевої [12], І. Чугунова [13] та ін.

Проте існуючі наукові розробки з проблем застосування податкових методів та інструментів з метою регулювання національної економіки здебільшого розглядаються ізольовано від інших напрямів економічного регулювання. Це певним чином знижує ефективність реалізовуваних державою заходів податкової політики.

Метою статті є обґрунтування теоретичних засад фінансового регулювання соціально-економічних процесів у державі податковими методами та інструментами з урахуванням наукових напрацювань вітчизняних та зарубіжних дослідників та досвіду функціонування системи оподаткування на сучасному етапі розвитку національної економіки.

Результати дослідження. За результатами попередніх досліджень вдалося встановити, що податкова політика – це діяльність держави,

що формується під впливом політичних факторів та об'єктивних вимог, виконання яких необхідне для досягнення певних показників розвитку національної економіки, у сфері встановлення і стягнення податків, зборів (обов'язкових платежів) з метою формування стабільної фінансової бази для реалізації державою її функцій. Податкова політика є виключним повноваженням держави, яке реалізується через систему уповноважених органів державної влади та місцевого самоврядування згідно з цілями та завданнями соціально-економічного розвитку, відповідно до цього і визначається сутність, структура та роль системи оподаткування в економіці країни.

Реалізація податкової політики можлива завдяки існуванню певних суспільно-економічних інститутів, зокрема фіскальних, проблеми функціонування яких досліджувалися в працях Г. Колодко [4], А. Крисоватого, Т. Кошук [5], Н. Чернишевой [12] та ін. Інститутами податкового регулювання соціально-економічного розвитку країни слід визнати законодавчо закріплені форми організації відносин між державою та платниками податків та наділені відповідними повноваженнями в сфері реалізації податкової політики органи державної влади та місцевого самоврядування.

За результатами проведеного дослідження можливо визначити такі інститути податкового регулювання економіки:

формальні – процедури і правила поведінки платників податків та органів влади (закріплені законодавчими актами), сукупність органів державної влади і місцевого самоврядування (забезпечують задоволення потреб держави у необхідному обсязі фінансових ресурсів та реалізацію державної податкової політики);

неформальні – податкова культура і менталітет платників податків (формується в результаті становлення і розвитку держави та її інститутів).

О. Вільямсон [14] порівнює сукупність інститутів із пірамідою, основою якої є формальні інститути, а верхівкою – неформальні. Таким чином, змінюючи параметри функціонування неформальних інститутів держава має можливість впливати на параметри функціонування формальних інститутів податкового регулювання і навпаки. Причому змінювати параметри функціонування формальних інститутів можна більш оперативно, щодо неформальних – вони формуються протягом тривалого періоду часу.

Впливаючи на функціонування визначених інститутів, держава має можливість чинити вплив на показники економічного та соціального розвитку суспільства.

Розробка та реалізація податкової політики держави тісно пов'язана із законотворчою діяльністю в сфері оподаткування. В процесі цієї діяльності визначаються принципи оподаткування, встановлюються види податків та зборів (обов'язкових платежів), їх елементи, роз-

робляється порядок складання та подання звітності, а також вимоги до порядку розрахунків із бюджетом. Виходячи із законодавчо встановлених правил функціонування системи оподаткування, розробляються відповідні планові документи.

Розробкою нормативно-правових актів в Україні можуть займатися суб'єкти права законодавчої ініціативи, до яких належать: Президент України, Кабінет Міністрів України та народні депутати України. Прийняття ж законів відповідно до Конституції України [15] є виключною прерогативою Верховної Ради України. Статтею 12 Податкового кодексу України [16] встановлюється вичерпний перелік повноважень Верховної Ради України, Верховної Ради Автономної Республіки Крим, сільських, селищних та міських рад щодо податків та зборів.

Так, на Верховну Раду України покладається завдання щодо визначення переліку загальнодержавних податків та зборів і місцевих податків та зборів, установлення яких належить до компетенції сільських, селищних та міських рад. Крім того, вищий законодавчий орган України визначає елементи податку та, у разі необхідності, податкові пільги щодо загальнодержавних та місцевих податків та зборів. Таким чином, Верховна Рада України є основним органом державної влади, який формує державну податкову політику.

До повноважень Верховної Ради Автономної Республіки Крим належить установлення на відповідній території загальнодержавного збору – плати за користування надрами (крім плати за користування надрами для видобування корисних копалин загальнодержавного значення), зміна розміру ставок цього збору у межах його граничних ставок, встановлених Податковим кодексом України, а також визначення розміру і надання додаткових податкових пільг у межах сум, що надходять до бюджету Автономної Республіки Крим відповідно до статті 69 Бюджетного кодексу України [17].

Сільські, селищні та міські ради в межах своїх повноважень приймають рішення про встановлення місцевих податків та зборів; встановлюють ставки єдиного податку в межах ставок, визначених законодавчими актами; визначають перелік податкових агентів щодо сплати туристичного збору.

Кабінет Міністрів України та Міністерство фінансів України розробляють основні напрями бюджетно-податкової політики держави, плани обсягів надходжень від податків та зборів тощо.

Проте, незважаючи на загальноекономічне значення податкової політики та значну роль у фінансовому регулюванні економіки, основне її завдання полягає у формуванні доходів бюджету. Функціонування держави потребує утворення централізованого фонду фінансових ресурсів, основним джерелом надходжень до якого є податки. Мобілізація доходів із таких джерел відбувається за допомогою

системи оподаткування, яка являє собою сукупність податків, зборів (обов'язкових платежів) до бюджетів усіх рівнів.

Виконання основної мети системи оподаткування – формування достатньої фінансової бази для функціонування держави – можливе лише за умови ефективної взаємодії між органами державної влади та платниками податків. Принципи побудови взаємовідносин між державою та платниками податків, суть та роль системи оподаткування формалізуються у податковій політиці держави, яка належить до виняткових повноважень органів державної влади, та практично реалізуються за допомогою методів та інструментів податкового регулювання.

Одним з основних інструментів подолання негативних наслідків світової фінансово-економічної кризи та забезпечення переходу економіки України до сталого економічного розвитку є податкова політика держави, яка повинна бути досить гнучкою та забезпечувати пропорційний розвиток як держави в цілому, так і фізичних та юридичних осіб. Крім того, адекватність системи оподаткування поточним умовам розвитку економіки держави і його стратегічним завданням забезпечується шляхом її спрямованості на довгострокову перспективу та перманентне реформування у відповідь на зміни нестабільних факторів глобального економічного простору, тобто податкова політика повинна бути спрямована не тільки на вирішення поточних завдань економічного і соціального розвитку держави, а й на вирішення стратегічних завдань розвитку країни в цілому. Таким чином, діяльність держави у сфері оподаткування потребує системного підходу, який передбачає обґрунтоване планування та регулювання.

З метою забезпечення стабільного рівня надходжень до централізованих фондів держави органи влади повинні проводити системний моніторинг внутрішньо- та зовнішньоекономічних факторів, відповідним чином реагувати на їх зміни шляхом внесення коректив до системи оподаткування. При цьому слід додержуватися принципу пріоритетного забезпечення дотримання інтересів платників податків, який передбачає унеможливлення погіршення умов оподаткування, оскільки це матиме протилежні підвищенню показників економічного розвитку наслідки.

Таким чином, застосування державою методів податкової політики не повинно мати епізодичний та вибіркового характеру, а має бути інтегровано у систему податкового регулювання економіки.

Важливим науковим завданням є з'ясування сутності такої економічної категорії, як "податкове регулювання економіки". Оскільки вказані категорії є складовими загальної системи державного регулювання економіки, дослідження доцільно розпочати із вивчення та критичної оцінки наукових поглядів на державне регулювання економіки.

Державне регулювання економіки І. Чугунов пропонує розуміти як економічну категорію, що відображає відносини держави з госпо-

даруючими суб'єктами у процесі координації дій останніх для досягнення пропорційності всіх економічних процесів на макрорівні з метою забезпечення умов стабільного зростання прибутковості економіки, підвищення умов соціально-економічного захисту і загального добробуту громадян країни [13].

Як процес, що спрямований на приведення загальнонаціональних інтересів держави та інтересів її суб'єктів у відповідність до інтересів суб'єктів господарювання та населення шляхом їх найкращого узгодження з метою досягнення цілей і вирішення завдань суспільного розвитку, пропонує розуміти державне регулювання економіки О. Григорська [2].

Крім того, державне регулювання економіки можливо розуміти як систему, що формує цілеспрямований вплив органів державної влади на стан економічного розвитку країни, вона включає такі елементи: цілі регулювання; об'єкти та суб'єкти регулюючого впливу; форми регулювання, методи та інструменти впливу держави на показники економічного та соціального розвитку; механізм та результати державного регулювання економіки.

Як сукупність відносин фінансового характеру, які виникають при використанні регулюючими інституціями юридично визначеного податкового інструментарію, пропонують розуміти податкове регулювання В. Сусіденко, А. Нікитішин [11]. Така діяльність здійснюється з метою досягнення бажаної та зміни діючої поведінки платників податків, що дозволяє досягти у довгостроковій перспективі певних цілей соціально-економічного розвитку суспільства, а у короткостроковій – сформуванню бажаної поведінки платників податків. Проте це визначення не враховує спрямованості податкового регулювання також і на захист інтересів економічних суб'єктів.

Як заходи бюджетно-податкового регулювання непрямого (опосередкованого) впливу пропонують розуміти будь-які дії держави у сфері податкової політики В. Мельник, Г. Мельничук [6], відносячи до таких дій витрачання коштів на утримання апарату управління, що забезпечує існування самої держави; державні замовлення та закупівлі, які впливають на ринковий попит і пропозицію товарів; витрати на науку та наукові дослідження тощо. Стосовно опосередкованого впливу податкової політики на розвиток економіки, то в цьому аспекті позиція авторів не викликає сумніву. Однак перелік заходів, які автори відносять до заходів непрямого впливу бюджетно-правового регулювання, вдається сумнівним.

За результатами дослідження та критичної оцінки існуючих наукових поглядів на сутність оподаткування та системи державного регулювання економіки визначено *сутнісні характеристики фінансового регулювання економіки податковими методами та інструментами* (податкового регулювання економіки):

- охоплює окрему ланку фінансових відносин країни – податкові відносини, що виникають між державою та платниками податків;

- до сфери впливу державного податкового регулювання залучені всі макроекономічні суб'єкти держави, оскільки всі фізичні та юридичні особи сплачують певні податки, збори (обов'язкові платежі), а, отже, воно охоплює всю економічну систему держави;

- є елементом загальної системи управління державою, забезпечує її необхідними фінансовими ресурсами для виконання державних функцій;

- є наукою про процеси та явища, що відбуваються у сфері встановлення та справляння податків, зборів (обов'язкових платежів) з метою формування достатньої фінансової бази держави;

- являє собою практичну діяльність органів державної влади у сфері планування, нормативно-правового регулювання та справляння податків, зборів (обов'язкових платежів);

- функціонування державного податкового регулювання забезпечується системою органів державної законодавчої, виконавчої та судової влади, які відповідно до законодавства наділені повноваженнями у сфері оподаткування, а також науково-дослідними установами;

- відносини у сфері державного податкового регулювання чітко регламентуються закріпленими законами та іншими нормативно-правовими актами, юридичними нормами;

- являє собою циклічний процес прийняття рішень у сфері встановлення, справляння та контролю за своєчасністю та повнотою сплати податків, зборів (обов'язкових платежів).

Підсумовуючи викладене, можна зробити висновок про те, що державне податкове регулювання можливо розуміти як науку, як систему та як процес.

Таким чином, *державне податкове регулювання як наука* являє собою сукупність знань та наукових поглядів на явища та процеси, що об'єктивно відбуваються у суспільстві між державою та платниками податків при формуванні за рахунок податкових надходжень головного централізованого фонду держави – бюджету з метою створення фінансової бази для виконання державою її функцій та завдань.

Як систему державне податкове регулювання можливо розглядати з економічної та з організаційної точок зору. З *економічної точки зору*, державне податкове регулювання – це сукупність норм, методів та правил організації відносин між державою та платниками податків з метою формування бюджетів та державних цільових фондів.

З *організаційної точки зору*, державне податкове регулювання являє собою сукупність органів державної законодавчої, виконавчої та судової влади, які відповідно до законодавства наділені повноваженнями в сфері оподаткування.

Як процес державне податкове регулювання – це логічно побудована сукупність послідовно реалізовуваних етапів управління

податковими відносинами: формування податкової політики, обґрунтування цілей, розробка регламентів, організація сплати податків, зборів (обов'язкових платежів), мотивування працівників податкових органів та платників податків до дотримання податкового законодавства, контроль та аналіз виконання законодавчих вимог і встановлених податковою політикою держави цілей та завдань з наступною розробкою висновків та рекомендацій, спрямованих на уточнення цілей, регламентів та способів організації справляння податків, зборів (обов'язкових платежів).

Недостатньо дослідженою залишається проблема визначення мети фінансового регулювання економіки. Оскільки цей вид державного впливу на економічні процеси є складовою загальної системи державного регулювання економіки, визначення його мети можливо проводити за запропонованою системою.

Так, на думку Д. Стеценка [9], метою державного регулювання є усунення перешкод для економічного зростання, вільного переливання капіталів, подолання кризових явищ, стабілізація за допомогою різноманітних важелів і економічних інструментів процесів розширеного відтворення й ефективного вирішення соціальних завдань. Цей підхід до розгляду фінансового регулювання економіки (зокрема, за допомогою податкових інструментів) заслуговує на увагу. Але його недоліком є значна деталізація цілей державного регулювання. Елементи визначеної автором роботи мети доцільніше розглядати як завдання державного регулювання економіки, які можна застосувати і до фінансового регулювання.

За результатами дослідження інших наукових праць [7] та з урахуванням особливостей сучасного стану розвитку ринкових відносин *метою фінансового регулювання економіки*, зокрема, за допомогою податкових інструментів, слід визнати забезпечення стабільного стану економіки на макро- та мікрорівнях.

Аналізуючи особливості системи оподаткування, можливо визначити механізм впливу системи податкового регулювання на соціальний та економічний розвиток країни. Сутність такого регулювання полягає в маніпулюванні вилученої державою на користь суспільства частини вартості валового внутрішнього продукту у вигляді обов'язкових внесків – податків, зборів (обов'язкових платежів). Основними платниками таких внесків є такі категорії осіб:

наймані працівники – особи, що реалізують свої трудові ресурси та створюють за їх допомогою матеріальні та нематеріальні блага, отримуючи певну винагороду у вигляді доходу;

суб'єкти господарювання в особі власників підприємницького капіталу як одного з основних факторів виробництва, експлуатація якого приводить до створення нової вартості.

Формування системи податкового регулювання економіки повинно відбуватися з урахуванням інтересів усіх зацікавлених в існуванні

системи оподаткування категорій осіб: держави та платників податків. Так, держава зацікавлена у формуванні якомога більшого централизованого фонду фінансових ресурсів – бюджету з метою максимально ефективного виконання державних функцій та завдань. Платники ж податків (фізичні та юридичні особи, резиденти та нерезиденти), з одного боку, зацікавлені у формуванні достатнього обсягу ресурсів, що необхідні для фінансування поточного функціонування та забезпечення наступного розвитку, а з іншого, – у перерахуванні державі адекватної плати за загальносуспільні послуги, які нею надаються.

Реформування системи податкового регулювання має бути орієнтованим на послаблення податкового тиску для тих платників податків, які сумлінно сплачують податки та інвестують кошти у виробничий та соціальний розвиток. Таким чином, система оподаткування набуде більш стимулюючого характеру, що зацікавлюватиме власників підприємств у реінвестуванні прибутку у виробничий розвиток; домогосподарства внаслідок зростання доходів матимуть можливість збільшувати свої заощадження та здійснювати інвестиції за допомогою різних видів фінансових інструментів; зарубіжні платники податків, усвідомлюючи більш вигідні для себе умови оподаткування, також будуть спрямовувати свої капітали в країну, збільшуючи обсяги інвестиційних ресурсів.

Досить вузько, передусім як спосіб формування доходів державного бюджету, розуміють податкову політику Н. Платонова, В. Шумаєв, І. Бушуєва [1, с. 135], називаючи її найважливішим інструментом (важелем) державного регулювання економіки. Вказані дослідники роблять акцент на інтересах держави при формуванні та реалізації податкової політики, що може призвести до розбалансування економічного та соціального розвитку країни. Аналогічної точки зору дотримується А. Соколовська [8], яка зазначає, що лише трансформація суспільно необхідних функцій держави має спричинити зміни у податковій системі країни.

На необхідності врахування інтересів зарубіжних держав при формуванні та реалізації податкової політики наголошують ряд дослідників. Серед них І. Д'яконова [3], яка зазначає, що при введенні нової податкової системи необхідно враховувати взаємовідносини з іншими державами.

Таким чином, метою податкового регулювання економіки є оптимізація розподілу національного доходу шляхом розробки та реалізації заходів політики держави у сфері оподаткування, спрямованих на стабілізацію економіки та збільшення на цій основі дохідної частини бюджетів усіх рівнів, з урахуванням інтересів макроекономічних суб'єктів.

При формуванні та реалізації податкової політики та системи податкового регулювання держава повинна враховувати такі аспекти:

фіскальні – передбачають формування відповідного обсягу доходів держави для ефективного виконання покладених на неї функцій;

підприємницькі – орієнтовані на формування у суб'єктів господарювання обсягів нерозподіленого прибутку, достатнього для задоволення інтересів їх власників та забезпечення виробничого розвитку;

соціальні – акцент зміщений на формування обсягів доходів домогосподарств, що має забезпечити стабільне відтворення робочої сили;

зовнішньоекономічні – повинні забезпечити податкову конкурентоспроможність держави на глобальному та регіональному рівнях з метою створення вигідних умов для зарубіжних платників податків для залучення в країну додаткових обсягів капіталу, трудових та інших видів найбільш мобільних економічних ресурсів.

Висновки. Завданням податкового регулювання є збалансування визначених аспектів для забезпечення стабільного розвитку економіки країни у довгостроковій перспективі. Перекуси в податковому регулюванні в бік одного або декількох аспектів призведуть до розбалансування економіки внаслідок порушення економічних інтересів основних макроекономічних суб'єктів, отже, неможливим буде стабільний розвиток економіки країни в довгостроковій перспективі.

Одним з основних показників стану податкового регулювання та рівня податкового навантаження на економіку країни є рівень перерозподілу валового внутрішнього продукту через зведений бюджет України.

Таким чином, вплив держави на економічний та соціальний розвиток країни за допомогою податкового регулювання відбувається на етапі первинного, а в деяких випадках вторинного утворення доходів платників податків у сфері виробництва товарів та послуг. Так, впливати на показники розвитку суб'єктів господарювання за допомогою інструментів податкового регулювання держава може, маніпулюючи розмірами їх первинних доходів, основними джерелами яких є прибуток, на показники ж первинних доходів найманих працівників – розмірами їх оплати праці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Государственное регулирование национальной экономики* : учеб. пособие / С. С. Арбузов, И. В. Бушуева, О. И. Вапнярская и др. ; под ред. Н. А. Платоновой, В. А. Шумаева, И. В. Бушуевой. — М. : Альфа-М: ИНФРА-М, 2008. — 653 с.
2. *Григорська О.* Бюджетна політика як інструмент державного регулювання економіки / О. Григорська // Вісник антимонопольного комітету України. — 2011. — № 4. — С. 29–33.
3. *Д'яконова І. І.* Податки та податкова політика України / І. І. Д'яконова. — К. : Наукова думка, 1997. — 122 с.

4. Колодко Г. Институты, политика и экономический рост / Г. Колодко // Вопросы экономики. — 2004. — № 7. — С. 40.
5. Крисоватий А. І. Інституційне середовище фіскального регулювання соціально-економічних процесів / А. І. Крисоватий, Т. В. Кошук // Фінанси України. — 2011. — № 9. — С. 18–32.
6. Мельник В. М. Вплив бюджетно-податкового регулювання на розвиток промислового виробництва в Україні / В. М. Мельник, Г. С. Мельничук // Фінанси України. — 2008. — № 12. — С. 44–52.
7. Поливана Т. М. Глобальні та європейські чинники регулювання фінансових систем країн ЄС / Т. М. Поливана. — Економіка та держава. — 2011. — № 6. — С. 69–72.
8. Соколовська А. М. Податкова система країни: теорія та практика становлення / А. М. Соколовська. — К. : НДФІ, 2001. — С. 78.
9. Стеченко Д. Актуальні завдання і функція державного регулювання в реалізації економічної політики / Д. Стеченко // Вища школа. — 2004. — № 4. — С. 55–62.
10. Тарасюк М. В. Основні види та принципи державного податкового менеджменту / М. В. Тарасюк // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту КНТЕУ. — 2013. — Вип. 3(51). — С. 283–288. — (Серія "Економічні науки").
11. Сусіденко В. Т. Сучасна сутність і архітектоніка податкового регулювання розвитку суспільства / В. Т. Сусіденко, А. О. Нікітішин // Актуальні проблеми економіки. — 2012. — № 1(127). — С. 234–242.
12. Чернышева Н. И. Налоговый механизм как действенный инструмент обеспечения региональных экономических интересов / Н. И. Чернышева // Вестник Ростовского государственного экономического университета "РИНХ". — 2007. — № 7. — С. 70–74.
13. Чугунов І. Я. Бюджетний механізм регулювання економічного розвитку : монографія / І. Я. Чугунов. — К. : НІОС, 2003. — 488 с.
14. Williamson O. The New Institutional Economics: Taking Stock, Looking Ahead / O. Williamson // Journal of Economic Literature. — 2000. — Vol. 38. — № 3. — P. 595–613.
15. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 30. — Ст. 141.
16. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. — 2011. — № 13–17. — Ст. 112.
17. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. — 2010. — № 50–51. — Ст. 572.

Стаття надійшла до редакції 07.10.2013.

Svischuk A. Theoretical basis of the tax regulation of the economy.

Background. The strategic objectives of socio-economic system of our country is the transition of the national economy to an innovative development vector, preventing deep differentiation of the population by income and poverty; activation processes of the formation of the middle class in society, integration of national economies into the global economy and more. Achieving certain tasks is possible through the implementation of state policy, one of the main functional elements of which is tax policy.

Analysis of recent research and publications. *The problems of regulation of social and economic processes in the country by tax methods and tools were investigated in scientific studies of domestic and foreign authors. However, existing scientific research on the problems of tax methods and tools in order to regulate the national economy some researchers considered in isolation from other areas of economic regulation. It definitely reduces the effectiveness of salable state tax policy measures.*

Results. *The socio-economic institutions of fiscal management of the economy have been investigated. The powers of state and local governments in financial management of the economy by tax methods and instruments have been outlined. The essential characteristics of the financial management of the economy by tax methods and instruments have been defined. State tax regulations as a science, as a process, as well as from an economic have been considered from an organizational point of view.*

Conclusion. *The objective of the tax regulation is determined by balancing aspects for sustainable development of the economy in the long run. Distortions in the tax regulation towards one or more aspects of the effect will unbalance the economy as a result of violations of economic interests of key macroeconomic subjects, and therefore can not be sustainable development of the economy in the long run. One of the main indicators of fiscal management and the level of tax burden on the economy of redistribution is the level of gross domestic product through the consolidated budget of Ukraine. Thus, the influence of the state on economic and social development through tax regulation occurs at the initial stage, and in some cases, secondary, creation of income tax payers in the production of goods and services. Thus, the impact on the performance of businesses with the tools of tax regulation can affect the state by manipulating the size of their primary income, which is the main source of income. The performance is of primary income employees - by manipulating the size of their remuneration.*

Keywords: financial regulation of economics, tax policy, tax regulation, tax regulation institutes, tax regulation process, tax regulation as a science.

REFERENCES

1. Gosudarstvennoe regulirovanie nacional'noj jekonomiki : ucheb. posobie / S. S. Arbuzov, I. V. Bushueva, O. I. Vapnjarskaja i dr. ; pod red. N. A. Platonovoj, V. A. Shumaeva, I. V. Bushuevoj. — M. : Al'fa-M: INFRA-M, 2008. — 653 s.
2. Grygors'ka O. Bjudzhetna polityka jak instrument derzhavnogo reguljuvannja ekonomiky / O. Grygors'ka // Visnyk antymonopol'nogo komitetu Ukrai'ny. — 2011. — № 4. — S. 29–33.
3. D'jatonova I. I. Podatky ta podatkovja polityka Ukrai'ny / I. I. D'jatonova. — K. : Naukova dumka, 1997. — 122 s.
4. Kolodko G. Instituty, politika i jekonomicheskij rost / G. Kolodko // Voprosy jekonomiki. — 2004. — № 7. — S. 40.
5. Krysovatyj A. I. Instytucijne seredovyshhe fiskal'nogo reguljuvannja social'no-ekonomichnyh procesiv / A. I. Krysovatyj, T. V. Koshhuk // Finansy Ukrai'ny. — 2011. — № 9. — S. 18–32.
6. Mel'nyk V. M. Vplyv bjudzhetno-podatkovogo reguljuvannja na rozvytok promyslovogo vyrobnyctva v Ukrai'ni / V. M. Mel'nyk, G. S. Mel'nychuk // Finansy Ukrai'ny. — 2008. — № 12. — S. 44–52.
7. Polyvana T. M. Global'ni ta jevropejs'ki chynnyky reguljuvannja finansovyh system kraj'n JeS / T. M. Polyvana. — Ekonomika ta derzhava. — 2011. — № 6. — S. 69–72.
8. Sokolovs'ka A. M. Podatkova systema kraj'ny: teorija ta praktyka stanovlennja / A. M. Sokolovs'ka. — K. : NDFI, 2001. — S. 78.
9. Stechenko D. Aktual'ni zavdannja i funkcija derzhavnogo reguljuvannja v realizacii' ekonomichnoi' polityky / D. Stechenko // Vyshha shkola. — 2004. — № 4. — S. 55–62.

10. *Tarasjuk M. V.* Osnovni vydy ta pryncypy derzhavnogo podatkovogo menedzhmentu / M. V. Tarasjuk // Visnyk Chernivec'kogo torgovel'no-ekonomichnogo instytutu KNTEU. — 2013. — Vyp. 3(51). — S. 283–288. — (Serija "Ekonomichni nauky").
11. *Susidenko V. T.* Suchasna sutnist' i arhitektonika podatkovogo reguljuvannja rozvytku suspil'stva / V. T. Susidenko, A. O. Nikitishyn // Aktual'ni problemy ekonomiky. — 2012. — № 1(127). — S. 234–242.
12. *Chernysheva N. I.* Nalogovyj mehanizm kak dejstvennyj instrument obespechenija regional'nyh jekonomicheskikh interesov / N. I. Chernysheva // Vestnik Rostovskogo gosudarstvennogo jekonomicheskogo universiteta "RINH". — 2007. — № 7. — S. 70–74.
13. *Chugunov I. Ja.* Bjudzhetnyj mehanizm reguljuvannja ekonomichnogo rozvytku : monografija / I. Ja. Chugunov. — K. : NIOS, 2003. — 488 s.
14. *Williamson O.* The New Institutional Economics: Taking Stock, Looking Ahead / O. Williamson // Journal of Economic Literature. — 2000. — Vol. 38. — № 3. — P. 595–613.
15. Konstytucija Ukrai'ny vid 28.06.1996 № 254k/96-VR / Verhovna Rada Ukrai'ny // Vidomosti Verhovnoi' Rady Ukrai'ny. — 1996. — № 30. — St. 141.
16. Podatkovyj kodeks Ukrai'ny vid 02.12.2010 № 2755-VI / Verhovna Rada Ukrai'ny // Vidomosti Verhovnoi' Rady Ukrai'ny. — 2011. — № 13–17. — St. 112.
17. Bjudzhetnyj kodeks Ukrai'ny vid 08.07.2010 № 2456-VI / Verhovna Rada Ukrai'ny // Vidomosti Verhovnoi' Rady Ukrai'ny. — 2010. — № 50–51. — St. 572.